

Møte torsdag den 13. november kl. 10

President: K a r i L i s e H o l m b e r g

D a g s o r d e n (nr. 16):

1. Innstilling fra samferdselskomiteen om
 1. forslag fra stortingsrepresentantene Hallgeir H. Langeland, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys om styrket oljevernberedskap på Vestlandet,
 2. forslag fra stortingsrepresentantene Gjermund Hagesæter, Karin S. Woldseth, Lodve Solholm og Arne Sortevik om å gjennomføre en utvidet analyse av behovet for oljevernberedskapen for seilingsleden knyttet til skipstrafikken ved oljeraffineriet på Mongstad samt området mellom Bergen havn og Mongstad (Innst. S. nr. 16 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:128 (2002-2003) og Dokument nr. 8:135 (2002-2003))
2. Interpellasjon fra representanten Siri Hall Arnøy til barne- og familieministeren:

«Det er to år siden sist Stortinget diskuterte levevilkår og livskvalitet for lesbiske og homofile i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 25 for 2000-2001. Det var et bredt flertall på Stortinget som understreket at det fortsatt er behov for holdningsendringer for å sikre denne gruppen like gode levevilkår som resten av befolkningen. Siden har det kommet flere eksempler på at vi ennå har en vei å gå, blant annet en internasjonal undersøkelse som viste at nordmenn har sterkere fordommer mot lesbiske og homofile enn dansker og svensker. Magasinet Blikk beskylder statsråden for å drive en konsekvent diskriminering av homofile, og refererer blant annet til gjennomføringen av Stortingets vedtak om stebarns-adopsjon.

Hva er statsrådets målsettinger og visjoner for det homopolitiske arbeidet, og hva slags syn på homofile og lesbiske legger statsråden til grunn for sitt arbeid?»
3. Referat

Presidenten: Representanten Gunnar *Halvorsen*, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Representanten Sigbjørn Molvik vil framsette et privat forslag

Sigbjørn Molvik (SV): Jeg vil på vegne av representantene Kristin Halvorsen, Karin Andersen, Olav Gunnar Ballo og meg sjøl fremme forslag om å gi kommuner anledning til å inngå kontrakter med frivillige organisasjoner, som Røde Kors og Frelsesarmeen, om helse- og sosialtjenester uten anbudsutsettelse.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Innstilling fra samferdselskomiteen om

1. forslag fra stortingsrepresentantene Hallgeir H. Langeland, Audun Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys om styrket oljevernberedskap på Vestlandet,
2. forslag fra stortingsrepresentantene Gjermund Hagesæter, Karin S. Woldseth, Lodve Solholm og Arne Sortevik om å gjennomføre en utvidet analyse av behovet for oljevernberedskapen for seilingsleden knyttet til skipstrafikken ved oljeraffineriet på Mongstad samt området mellom Bergen havn og Mongstad (Innst. S. nr. 16 (2003-2004), jf. Dokument nr. 8:128 (2002-2003) og Dokument nr. 8:135 (2002-2003))

Presidenten: Etter ønske fra samferdselskomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til replikkordskifte på inntil fem replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre blir det foreslått at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Sverre J. Hoddevik (H) (ordfører for saken): Innstillinga som vi behandler i dag, dreier seg om to Dokument nr. 8-forslag, ett forslag fra en rekke representanter fra Sosialistisk Venstreparti om å styrke oljevernberedskapen på Vestlandet og et annet forslag fra en rekke representanter fra Fremskrittspartiet om å gjennomføre en utvidet analyse av behovet for oljevernberedskap for seilingsleden knyttet til skipstrafikken ved oljeraffineriet på Mongstad samt området mellom Bergen havn og Mongstad. Begge disse forslagene tar utgangspunkt i en beslutning om å nedlegge det statlige oljeverndepotet i Fedje i Hordaland og flytte depotet til Florø.

Men saken inneholder i tillegg et par andre elementer; det å flytte oljeverndepotet fra Bergen til Ågotnes, som også innebærer en styrking av dette depotet, som også er basert i lokalitetene i Bergen, og for øvrig å bibeholde depotet på Fedje som et mellomdepot. Når Fiskeridepartementet har bekreftet det siste i brev i september, har flertallet i komiteen funnet grunn til å si at oljevernberedskapen i Nordhordland er tilfredsstillende, og at endringene som Fiskeridepartementet har vedtatt, vil styrke beredskapen i området. På det nåværende tidspunkt synes det derfor ikke å være behov for ytterligere analyse av oljevernberedskapen i dette området.

Det er likevel slik at flertallet legger til grunn framtidige jevnlike analyser, og at det skal være grunnlag for videre vurdering av oljevernberedskapen.

Komiteen har på bakgrunn av dette samlet seg om å be om en stortingsmelding om oljevernberedskap i 2004 og for øvrig å legge de respektive forslagene ved proto-

kollen. Mindretallet har, i merknads form riktignok, som de kanskje vil redegjøre for sjøl, valgt å ønske at man iler litt mer langsomt med iverksettelsen av dette, men det er iallfall absolutt tilslutning til etableringa i Florø.

Innstillinga har i vedleggs form brev fra departementet, der det tydelig går fram at det er faglige vurderinger og en analyse fra SFT som ligger til grunn for flyttinga. Denne analysen omfatter både utstyr- og personellbehov til den statlige oljevernberedskapen langs kysten.

Det er videre redegjort for private, kommunale og statlige ressurser og rolledelinga mellom de respektive aktørene i aktuelle situasjoner, også de juridiske og økonomiske implikasjonene som følger med slik aktivitet.

Det er god grunn til å hevde at Fiskeridepartementet har gjort et grunnlig forarbeid. Innstillinga er volummessig prega av verdifulle vedlegg fra departementet, og slik sett bør vi kunne se fram til en behagelig debatt sett fra Fiskeridepartementets side i saka.

La meg til slutt få lov til å reflektere noen sekunder over at det er aksjonsområdet som står i fokus nettopp når det gjelder hovedflyttinga her, at reaksjonstida mot Stadhavet og reaksjonstida i farledene omkring Bergen-Ågotnes er beveggrunnen for å foreta disse flyttingene. Flertallet har sluttet seg til de beslutningene som er fattet, så da gjenstår det bare å anbefale en enstemmig innstilling.

Kenneth Svendsen (FrP): Det er nødvendig med betryggende miljømessig oljevernberedskap på Vestlandet som i landet for øvrig. Kystdirektoratet har gjennomført en tilleggsanalyse for dimensjonering av oljevernberedskapen i området Sture-Mongstad, et åpenbart høyrisiko-område på Vestlandet. Fra miljøvernhold, bl.a. fra Norges Miljøvernforbund, fra berørte kommuner og fra Hordaland fylkeskommune er det pekt på at analysen som er gjennomført, ikke på en betryggende måte fanger opp den store risikoen i området, og at den endringen som er tenkt gjennomført, ikke styrker den samlede oljevernberedskapen langs kysten av Hordaland.

Fremskrittspartiet mener det er behov for å foreta en ny og utvidet analyse for å sikre en miljømessig tilfredsstillende oljevernberedskap i området, men ikke bare for dette området. Norge har som kjent en langstrakt kyst med stor trafikk, med utstrakt cruisetrafikk, lastebåter som går langs kysten, og økt oljetransport, spesielt fra nordområdene. Fra Russland og mot USA er det også store gasstransporter. Det er derfor viktig at det utarbeides en melding for oljevernberedskap langs hele kysten, og jeg er glad for at komiteen er enig om dette.

Det er viktig at endringene i strukturen for oljevernberedskapen ikke gjennomføres før departementet har lagt fram en melding om oljevernberedskapen langs hele kysten. Vi anbefaler likevel at et nytt oljeverndepot etableres i Florø for å styrke den generelle beredskapen i området. Men vi ønsker som sagt ikke å gå videre med dette før en melding er lagt fram, noe som komiteen heldigvis er enig om.

Odd Holten (KrF): De to Dokument nr. 8-forslagene vi behandler her i dag, vitner om at hele det politiske mil-

jøet er opptatt av at oljevernberedskapen langs kysten må være den beste, og det er gledelig. Det finnes ingen kyst i verden som byr på så store utfordringer i forhold til oljevern som den norske. Fordi Norskekysten ligger så langt mot nord, er variasjonene i vær og lysforholdene store. Dessuten er kysten vår usedvanlig lang, alt i alt er den norske kystlinjen, medregnet fjorder, vikar og øyer, over 83 000 km lang. Under slike geografiske forhold er det krevende å opprettholde en oljevernberedskap som fungerer godt. Derfor er det tverrpolitiske engasjementet for dette så viktig. Jeg er glad for at komiteens behandling av disse to Dokument nr. 8-forslagene har endt med at Stortinget ber Regjeringen komme tilbake med en egen stortingsmelding om oljevernberedskapen i løpet av 2004.

Kristelig Folkeparti ser fram til en bred debatt om tiltak og strategi for den norske oljevernberedskapen. Dette er en problemstilling vi har vært opptatt av svært lenge. Det handler om at spiskammeret langs kysten trues, og at oljesøl vil ha katastrofale følger for miljøet og det biologiske mangfoldet. Men et sterkt engasjement for sikkerhet og beredskap langs kysten er lite verdt dersom dette engasjementet ikke følges opp med en føre var-holdning i miljøpolitikken. Derfor er også kampen mot Sellafeld viktig for Kristelig Folkeparti og Regjeringen. Kristelig Folkeparti vil heller ikke si ja til oljeaktivitet i nord dersom slik aktivitet viser seg å stride mot viktige miljøhensyn.

Fiskeridepartementet har i sine to brev til komiteen gitt gode og saklige begrunnelser for at forslagene fra SV og Fremskrittspartiet bør vedlegges protokollen.

Når det gjelder flytting av depotene fra Bergen til Ågotnes, er dette begrunnet med at depotets lokaler i Bergen ikke er tilfredsstillende. Flyttingen vil redusere reaksjonstiden både i nord- og sørgående retning og vil sette depotet i bedre stand til å ivareta cruisetrafikken til Bergen.

Kristelig Folkeparti støtter derfor flyttingen i likhet med flertallet i komiteen. Flyttingen av hoveddepotet fra Fedje til Florø er på sin side begrunnet med behovet for å redusere reaksjonstiden mot områdene nordover mot Stad. Videre er det knyttet betydelige private ressurser og privat oljevernberedskap til aktivitetene på Sture og Mongstad. Når så departementet i brev redegjør for at depotet på Fedje vil bli videreført som mellomdepot, føler Kristelig Folkeparti seg trygg på at oljevernberedskapen i dette området er god nok, og er enig i at det ikke er nødvendig med noen ytterligere analyser av oljevernberedskapen i Nordhordland.

Kristelig Folkeparti ser fram til Regjeringens melding om oljevernberedskapen. Det er nødvendig hele tiden å være «på hugget» på dette feltet, fordi olje- og gassvirkosomheten langs kysten er i stadig forandring, og fordi mønsteret i skipstrafikken endrer seg. Og har man ikke vært føre var, er det tross alt bra å være etter snar.

Jorunn Ringstad (Sp): Dei to Dokument nr. 8-forslagene som vi debatterer i dag, tek begge opp viktige sider ved oljevernberedskapen på Vestlandskysten. Oljevernberedskap er eit viktig tema som det er all grunn til å ha

stor merksemd på. Heldigvis har vi ikkje hatt dei heilt store ulukkene med oljesøl langs norskekysten. Men dei ulukkene som har vore, har tydeleg vist at når ulukka er ute, blir omfanget ofte stort. Det er heilt avgjerande at innsatsen kjem raskt og at tiltaka er effektive.

Med ein lang og sårbar kyst må det leggjast vekt på at beredskapen blir vurdert med jamne mellomrom, og at det blir sett i verk endringar og nye tiltak når det viser seg nødvendig og det er forsvarleg å gjere det.

Dei endringane i oljevernberedskapen som er bakgrunnen for dei to Dokument nr. 8-forslaga, er flytting av depotet frå Bergen til Ågotnes, med ei forsterking av depotet, og flytting av hovuddepotet frå Fedje til Florø.

Senterpartiet støttar dei to endringane som Fiskeridepartementet har gjort, ut frå dei grunngevingane som det er gjort greie for i brev frå departementet, og som òg saksordførar gjekk nærmare inn på, og òg ut frå at dette er tilrådd av Statens forureiningstilsyn og Kystverket. Etter mitt syn er grunngevinga for endringane fornuftige. Når depotet som i dag ligg i Bergen, og som vi har fått opplyst ikkje har tilfredsstillande lokale, blir lokalisert til Ågotnes, får ein ei lokalisering som har eit utvida dekningsområde, og som får kortare reaksjonstid for hendingar både i nord- og sørgåande retning. Ny lokalisering vil gi ein betre tilgang på eigna fartøy enn det depotet i Bergen har. Dette kan vere avgjerande for responstida ved ein aksjon.

Det er i tillegg grunn til å streke under at som før ligg beredskapsansvaret for Bergen hamn hos Bergen kommune.

Flytting av hovuddepotet frå Fedje til Florø meiner eg òg har ei fornuftig grunngeving. Utan depotet i Florø er reaksjonstida nordover mot områda ved Stad for lang slik det er i dag. Stad er eit av dei mest vêrharde områda på kysten, og det er viktig at oljevernberedskapen blir styrkt for dette området.

Etter mi vurdering vil dei endringane som Fiskeridepartementet har føreslått i oljevernberedskapen, føre til ei betre dekning av større delar av Vestlandskysten enn tidlegare. Men det er grunn til å streke under at vi ikkje kan slå oss til ro med den oljevernberedskapen vi har i dag. Skipstrafikken langs kysten endrar seg, og dermed òg risikobiletet. Eg er difor glad for at eit fleirtal i komiteen ber Regjeringa leggje fram ei eiga stortingsmelding om oljevernberedskapen i løpet av 2004.

Mindretalet i komiteen, Framstegspartiet og SV, meiner at endringar i strukturen for oljevernberedskapen ikkje skal gjennomførast før departementet har lagt fram ei melding om oljevernberedskapen langs heile kysten. Eg har ei viss forståing for dette synspunktet. Senterpartiet har likevel ikkje gått med på denne merknaden. Vårt syn er at endringane skal gjennomførast når det kan gi ei betre dekning, utan at vi skal avvente lange utgreiingar. Men eg vil streke under at Senterpartiet er med og støttar kravet om ei vurdering av oljevernberedskapen, som vi meiner bør kome i løpet av 2004.

Heidi Sørensen (SV): Jeg tegnet meg egentlig bare for å si at jeg er fornøyd med den behandlingen som har

skjedd i komiteen. Jeg er veldig glad for at vi står sammen om alle vedtak, og at vi skal få en egen stortingsmelding om oljevernberedskapen langs hele kysten.

Jeg deler også de vurderingene som saksordfører og representantene både fra Senterpartiet og fra Kristelig Folkeparti har redegjort for når det gjelder at dette området, slik det er beskrevet både fra Kystverket og fra SFT, har en oljevernberedskap som vi nå kan si er tilfredsstillende.

Likevel synes jeg det skal bli veldig spennende og utfordrende å få behandle den stortingsmeldingen som skal legges fram om oljevernberedskapen langs hele kysten. Det finnes deler av kysten som ikke er i nærheten av å ha den dekning som disse områdene har. Det er også naturlig, for mye trafikk har vært knyttet til terminalene på Mongstad, og slik sett har det vært et område som har vært utsatt. Nå ser vi at trusselbildet har endret seg de senere årene, først og fremst på grunn av opprettelsen av oljeterminalen i Murmansk, og den økte frakten av olje langs kysten. At det er et stort og alvorlig miljøspørsmål vi står foran her, det er jeg glad for at hele komiteen ser.

I går kom det en rapport fra Verdens Naturfond, som har gått gjennom situasjonen etter «Prestige»-ulykken. De mener nå at «Prestige»-ulykken har hatt verre konsekvenser enn «Exxon Valdez»-forliset i 1989. Det er så mye som 64 000 tonn råolje som har lekket ut fra vraket. Det er enorme mengder, og det har ført til at i hvert fall 300 000 sjøfugler har bukket under. Når vi hører disse tallene, og vi samtidig vet at det går flere oljetankere med over 100 000 tonn råolje langs norskekysten, sier det litt om de utfordringene vi står overfor. Fremdeles er det olje igjen i «Prestige»-vraket, og 5 000–10 000 tonn råolje befinner seg fremdeles på havet etter «Prestige»-ulykken.

Det skal bli spennende og utfordrende å se hvilket risikonivå vi synes det er akseptabelt å leve med i forhold til den type frakt. Derfor er jeg glad for at det er samferdselskomiteen som skal behandle dette. Vi har muligheten til å sammenligne risikonivå som vi finner akseptabelt på denne sektoren, med f.eks. det risikonivå som vi finner akseptabelt for flytrafikk, som også har lignende kompliserte risikoberegninger.

Jeg vil til slutt bare si at jeg er glad for de signalene som Kristelig Folkeparti tydelig redegjorde for i salen i dag, knyttet til de prioriteringer de er villige til å legge vekt på når det gjelder å ta miljøhensyn alvorlig og la føre var-prinsippet veie tungt i forhold til alvorlige beslutninger vi står overfor i forbindelse med oljevirksheten i Barentshavet.

Statsråd Svein Ludvigsen: Jeg er svært glad for at en samlet komite, slik saksordfører Hoddevik redegjorde for, støtter Fiskeridepartementet i at endringene i depotstrukturen på Vestlandet vil styrke beredskapen i området.

Jeg tar også til etterretning at komiteens flertall legger til grunn at oljevernberedskapen på Vestlandet er tilfredsstillende, og at det ikke er nødvendig med ytterligere analyser av oljevernberedskapen for dette området.

Som kjent overtok Fiskeridepartementet den 1. januar 2003 ansvaret for den statlige akutte forurensningsberedskapen til sjøs. Samtidig ble fagetatsansvaret overført fra Statens forurensningstilsyn til Kystverket. Samlingen av ansvaret for sjøsikkerheten og akutt beredskap gjør det derfor lettere å koordinere både sjøsikkerhetsarbeidet, som skal forebygge at ulykker skjer, og beredskapen mot akutt forurensning, som skal begrense skader dersom en ulykke likevel skulle skje. Jeg er enig med representanten Holten, som påpekte kystens sårbarhet, og at høy og kvalitativt god beredskap er viktig. Det er også riktig, som representanten Ringstad sa, at det er en faglig anbefaling som ligger til grunn for omorganiseringen av depotstrukturen i dette området.

SFT gjennomførte i 2001 en analyse av utstys- og personellbehovet til den statlige oljevernberedskapen langs hele norskekysten. På bakgrunn av den analysen og en omfattende høringsrunde foreslo SFT endringer i depotstrukturen på Vestlandet. Endringsforslagene omfattet nedleggelse av depotet på Fedje, samtidig som det skulle etableres et nytt depot i Florø. Fiskeridepartementet har, etter en helhetsvurdering og i tråd med de faglige vurderinger som er gjort, besluttet å flytte hoveddepotet fra Fedje til Florø, samtidig som det vil bli opprettet et nytt mellomdepot på Fedje. Utstyret som lagres i de statlige mellomdepotene, er bedre egnet for mobilisering fra Fedje enn det utstyret som er lagret der i dag.

Det har vært et bredt lokalt og regionalt engasjement knyttet til Fedje-depotet, slik bl.a. representanten Svendsen var inne på i sitt innlegg. Jeg har vært lydhør for det engasjementet, og derfor har vi endret standpunkt underveis. Endringene er gjort for å oppnå en mer effektiv oljevernberedskap med tilfredsstillende responstid for hele vestlandskysten. Beslutningen må også ses i sammenheng med at dagens hoveddepot i Bergen flyttes til Ågotnes. Endringene vil resultere i at responstiden ved en eventuell aksjon blir tilfredsstillende for hele vestlandskysten.

Oljevernberedskapen er bygd opp av private, kommunale og statlige ressurser. En best mulig oljevernberedskap fordrer god samordning av disse ressursene. Oljenæringen har i tillegg betydelige ressurser og kompetanse når det gjelder oljevernberedskap. Av den grunn har Fiskeridepartementet initiert et tettere samarbeid med oljemyndighetene og oljenæringen om oljevernberedskap. Formålet er å se nærmere på hvordan man på best mulig måte skal kunne utnytte de beredskapsressursene oljenæringen disponerer, som en del av den totale oljevernberedskapen langsmed kysten.

Jeg har merket meg komiteens forslag om å be Regjeringen fremme en stortingsmelding om norsk oljevernberedskap i løpet av 2004. Det vil vi selvsagt følge opp. Faktisk er vi allerede i gang med dette i Fiskeridepartementet, ikke minst på bakgrunn av den debatten som var i Stortinget for en ukes tid siden, knyttet til slepebåtkapasiteten i nord. Det skal også bli et interessant og viktig arbeid, hvor storting og regjering kan vurdere helheten i dette. Det initiativet som komiteen har nedfelt i dagens innstilling, skal selvfølgelig bli fulgt opp.

En samlet vurdering av risiko og beredskap er selvsagt viktig, og det er som jeg har sagt, satt på agendaen også i Regjeringen. I en stortingsmelding om oljevernberedskap kan vi samle alle trådene og ut fra dem sette rammene for norsk oljevern i framtiden. Denne problemstillingen var også noe av det første Regjeringen kom til Stortinget med, i stortingsmeldingen om rent og rikt hav.

Norge har, som flere har vært inne på, en lang og sårbar kyst, som danner grunnlag for stor verdiskaping. Samtidig har skipstrafikken langsmed kysten økt mer enn tidligere prognoser har vist. Særlig har utvinning og lasting av olje i den russiske delen av Barentshavet medført økning i trafikken av oljetankere langsmed kysten av Nord-Norge. Som en konsekvens av denne utviklingen står vi overfor store utfordringer hva angår å verne kysten mot følgene av en eventuell oljekatastrofe og definere hvilken risiko som det er mulig å gardere seg mot. Havariet av oljetankeren «Prestige» utenfor kysten av Spania i november 2002 viser hvilke inngripende konsekvenser store oljeutslipp kan ha, slik også representanten Sørensen viste til i sitt innlegg.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Arne Sortevik (FrP): To ting. Den ene er at det er en tydelig meningsskilnad i komiteen, men den fremkommer i merknads form. Det inntrykket statsråden gir om at det her er en bred og enstemmig oppslutning om alt, er derfor ikke helt dekkende.

Den andre er at det tidligere i debatten knyttet til de fremsatte forslag ikke er fremvist noen villighet verken fra statsråden eller fra departementet til å foreta nettopp en ny analyse. Hensikten med pålegget om å lage en ny oljevernberedskapsplan er jo at vi skal få en ny analyse, og vi forutsetter at det blir foretatt en grundig analyse nå. Noe annet ville jo være en obstruksjon.

Det jeg vil spørre konkret om, er: Når kan vi vente oss meldingen fremlagt i 2004, for her har vi det travelt?

Statsråd Svein Ludvigsen: Jeg er litt usikker på hvordan man kunne oppfatte mitt innlegg som at jeg skulle overse at det er ulike synspunkter nedfelt i innstillingen. Jeg redegjorde for at her refererte jeg – når jeg gjorde det – til et flertall, eller til en samlet komite.

Når vi i dag får en beslutning om en ny stortingsmelding, har jeg, som jeg har opplyst, allerede satt i gang det arbeidet ut fra den debatten som var i Stortinget for en ukes tid siden. Det betyr at vi skal følge opp beslutningen i dag om å levere meldingen i løpet av 2004. Jeg vil tro at både Stortinget og Regjeringen har behov for å få en mest mulig grundig gjennomarbeidet stortingsmelding, og da er ikke jeg i dag i stand til å gi et nærmere tidspunkt før dette er vedtatt, men i løpet av 2004 skal vi levere. Det betyr at vi har tid på oss til å gjøre et grundig arbeid, slik at vi også i framtiden kan dimensjonere beredskap og aktivitet i forhold til en grundig analyse av situasjonen og risikoen.

Heidi Sørensen (SV): I en del nordlandsaviser kan vi lese i dag at Kystverket er i ferd med å plukke ut det som omtales som naturperler som kan bli ofret i tilfelle en oljekatastrofe. Det er snakk om å ha nødhavner hvor man kan trekke inn skip som enten har havarert, eller som er i ferd med å havarere, og eventuelt akseptere at de områdene blir ødelagt for å unngå en større katastrofe.

Kan statsråden bekrefte at denne type vurderinger også vil være en del av den oljevernberedskapsmeldingen som vi vil få neste år? Eller føler han det slik at det er tiltak som han vil ha på plass før det?

Statsråd Svein Ludvigsen: Som jeg har redegjort for i Stortinget tidligere, er dette med nødhavn og strandsetningsplasser en registrering vi foretar, og som vi regner med at vi skal ha på plass i løpet av februar måned kommende år. Men det betyr ikke noe annet enn at vi har plukket ut, ikke naturperler – det er ikke det som har vært kriteriet – men områder som kan være egnet til å ta inn havarister, og på den måten begrense skadeomfanget.

Vi så jo med «Prestige» at det å sende den til havs medfører årelange lekkasjer, mens det kunne ha vært gunstig å trekke den inn til kysten, i en fjord i et avgrenset område. Da er det viktig at vi har dette på plass. Vi har allerede nå begynt å registrere – vi har for så vidt gjort det i mange år – og så må det være en løpende vurdering. Det er helt klart at nødhavner og strandsetningsplasser vil være en del av det man må redegjøre for og gi oversikt over i stortingsmeldingen.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til replikk.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Arne Sortevik (FrP): Som en av forslagsstillerne har jeg noen kommentarer til innstillingen. Det er, for å gjenta det, gledelig at komiteen enstemmig slutter opp om at vi får en egen stortingsmelding om oljevernberedskapen.

Risikobildet langs kysten, og spesielt i det området som begge forslagene omhandler, er endret de siste årene. Med situasjonen der Norge fremstår som en stor produsent av olje og gass, følger også installasjoner, transport og behandling av olje og gass med tilhørende og økende risiko for uhell og utslipp. Den forebyggende beredskap i Bergensområdet er gjennom årene kraftig oppgradert og har bidratt til at det ikke har skjedd uhell som har medført akutte utslipp av noen størrelse.

Det er imidlertid et faktum at det i krysningpunktet – for det er det vi snakker om, det er det som er det grunnleggende viktige i denne problemstillingen – mellom hovedleden nord-sør langs kysten og innseilingsledene til de store oljeterminalene på Sture og Mongstad, finner sted ca. 50 000 skipsbevegelser hvert år. Jeg tror få fatter hvilken trafikkmengde vi egentlig snakker om – 50 000 skipsbevegelser hvert år! Mange av disse bevegelsene dreier seg om skip på over 400 000 dødvekt-tonn. Før eller senere vil det derfor trolig skje et uhell i farvannet, kanskje av mer alvorlig art.

Nå har andre minnet om ferske internasjonale ulykker, og jeg kan minne om hva Stortinget nevnte i St.meld. nr. 25 for 1993-94 når man snakket om norsk oljevern. Da var referansen «Exxon Valdez»' utslipp på 40 000 tonn. Det var man den gangen bekymret over, og man pekte på at et tilsvarende utslipp i Mongstad-området ville gitt skadevirkninger nordover langs kysten helt til Nordland fylke.

Fremskrittspartiet mener det er beklagelig at komiteen ikke vil være med oss på at strukturendringer i beredskapsopplegget ikke gjennomføres før meldingen er lagt frem og behandlet. Det blir også lite forståelig når man har et felles ønske om å få en ny samlet, ajourført og grundig analyse av oljevernberedskapen og samtidig har hastverk med å gjennomføre endringer i området som regionale og lokale myndigheter advarer sterkt mot. Fremskrittspartiet håper imidlertid at når kommende melding om oljevernberedskap er behandlet i Stortinget, vil resultatet bli at beredskapen i området som berøres av begge forslagene, blir styrket, og at vi også ser endringer når det gjelder de tiltakene som departement og statsråden nå har det så travelt med å gjennomføre.

Rita Tveiten (A): Eg er òg glad for at det er eit samrøystes storting som gjer vedtak om at det skal leggjast fram ei eiga stortingsmelding om oljevernberedskap i løpet av 2004. Ei slik sak er overmoden og burde vel ha kome før det vart gjort endringar som dei Dokument nr. 8-framlegga me handsamar no, er mynta på.

Det er grunn til å uroa seg over at det ikkje har vore føreteke vesentlege endringar i depotstrukturen og utstyrsamansetjinga sidan staten sin oljevernberedskap vart etablert på slutten av 1970-talet. Det ligg heilt opp i dagen at det trengst ei vurdering av om den statlege beredskapen er tilpassa dagens risikobilete, og om alle områda langs kysten har ein tilfredsstillande beredskap.

Eg høyrer no at andre har nemnt ulykker som har vore andre plassar i verda, og det skal ikkje eg gå nærare inn på.

Dei endringane som no vert gjorde før ei heilskapleg vurdering er klar, gjev kommunane grunn til å førebu seg på auka ansvar. Det er faktisk dramatisk når ein liten kommune som Fedje, med 600–700 innbyggjarar, skal sitja att med ansvaret for oljevernberedskapen med eit mellomdepot som omfattar nokre konteinrarar med oljevernutstyr plassert på ei kai i nærmiljøet. Endringa i høve det statlege depotet som Fedje har hatt til no, medfører at kommunen vert sitjande att med ansvaret og rekninga for vedlikehald og ettersyn av dette mellomdepotet. Det er urimeleg sett i høve til den sårbare plasseringa Fedje har som «rundingsbøye» for innseglinga til den største oljehamna i Europa, Mongstad – Mongstad, som i sin tur representerer ei svær inntektskjelde for Noreg. Utfordringa for det aktuelle området har ikkje vorte mindre med åra. Og dersom mellomdepotet er utan akuttberedskapsfunksjonar, er det reelt sett ei svekking i høve til ordninga som gjeld i dag, sjølv om Bergens-beredskapen vert flytta til Ågotnes.

Det er òg grunn til å minna om at oljevernberedskap trengst for å verna ei anna viktig inntektskjelde for Norge, nemleg fiskeri og havbruk. Desse næringane representerer rundt 30 milliardar eksportkroner for året og er viktige arbeidsplassar på kysten. Det er òg grunn til å minna om at det er svært sårbare område me her snakkar om når det gjeld Fedje-området. Frametter vil slike skjeringspunkt verte fleire, med oljeutvinning i fleire sårbare område. Det ligg heilt opp i dagen at ei stortingsmelding om oljevernberedskap må ta føre seg korleis utgiftene og ansvaret med beredskapen skal fordelast, slik at dei mest utsette lokalsamfunna ikkje vert sitjande att med eit etter måten for stort ansvar.

Steinar Bastesen (Kp): At jeg engasjerer meg i denne saken, skulle vel ikke være til stor forbauselse. Jeg er veldig glad for at det er fremmet forslag, og at dette er behandlet i komiteen. Som jeg har sagt før fra denne talerstolen, har vi veldig dårlig med oljevernberedskap. Jeg er glad for at Regjeringen tar dette på alvor, og at det foreligger forslag fra komiteen om at det skal framlegges en helhetlig melding. Jeg har sagt det før, og jeg gjentar det gjerne: Vi har ingen oljevernberedskap i dag, men vi har likevel den beste i verden fordi vi har det eneste spesialbygde fartøyet som kan ivareta oljevernberedskapen.

Det foregår demonstrasjoner i dag for at Norge skal avstå fra utvinning i Barentshavet. Det kan vi gjerne gjøre. Det foregår utvinning av olje i Barentshavet i dag, men det gjøres av en annen nasjon. Vi har en masse tankbåter, som jeg har sagt før, som skal seile fra Russland og nedover langs kysten, og vi har en masse tomme båter som skal seile nordover. I 2005 blir det 18 tankbåter utenfor Norges kyst enten vi liker det eller ikke.

Det er dårlig stilt med oljevernberedskapen. Vi har endelig fått et slepefartøy stasjonert på Sortland, hos Kystvakten, som skal ivareta interessene til dem som måtte ferdes på kysten. Den kritiske fasen – det vet vi alle, iallfall vet jeg det – er fra en får en maskinskade og til en får sleper om bord. Det er den kritiske fasen. Hvor fartøyet skal slepes hen, er en helt annen sak. Den kritiske fasen er fra en får en maskinskade og til en får sleper om bord. Fartøyene driver med et par mil i timen. Med de nye seilingsledene som er foreslått av Fiskeridepartementet, som jeg hadde oppe i spørretimen i går, vil båten være i land i løpet av fire timer – åtte mil på fire timer er de nærmeste fra land. Kan noen tenke seg å gå fra Sortland, der det nye slepefartøyet skal ligge, og til Finnmark? Nei.

Vi har vedtatt i denne sal at det skal være moms på tjenester fra Forsvaret. Det skal være 24 pst. moms på det det koster å ha et slepefartøy som skal ivareta interessene til Norge. Det ligner verken fugl eller fisk, men vi har vedtatt det. Jeg er veldig glad for og har ingen ting imot det forslaget som foreligger om at Regjeringen skal fremme en helhetlig oljevernmelding for Stortinget. Det trengs!

Statsråd Svein Ludvigsen: Bare noen korte merknader. Jeg tar utgangspunkt i det som representanten Sorte-

vik viste til, 50 000 skipsbevegelser i dette område, noen av fartøyene er over 400 000 tonn, og vi har unngått alvorlige ulykker. En av årsakene til det er at vi har en særdeles god beredskap langsmed kysten. Vi har gjennom oppbygging av oljeaktiviteten på Vestlandet, i kombinasjonen mellom det offentlige og private oljeselskap, bygd opp en beredskap som har bidratt til at vi ikke har hatt alvorlige ulykker. Det er en god beredskap, det er kompetente loser, og det er kompetente folk på trafikkssentrene. Så er det opp til oss som politiske myndigheter å vurdere løpende risiko og den beredskap vi skal ha. Det er også bakgrunnen for at Regjeringen nå i år og i de kommende budsjetter har lagt opp til at vi skal øke antallet oljeverndepoter langs kysten, og vi skal fortsette med å styrke både mellomdepoter og hoveddepotene. Da er det viktig – og det var det jeg særlig hadde behov for å si – at vi må ha to tanker i hodet samtidig. Tidligere stortingsrepresentant Syse brukte å si at det ene skal gjøres, og det andre ikke forsømmes. Nå må vi passe på at vi verken fra Stortingets side eller Regjeringens side bruker en stortingsmelding som kommer i 2004, som et argument for at vi ikke skal ta beslutninger underveis. Jeg legger opp til at vi kontinuerlig skal forbedre beredskapen, uavhengig av tidspunktet når stortingsmeldingen kommer.

Det er viktig at vi nå gjennomfører de endringer som har vært berørt i forslagene i dag. Det er viktig at vi nå får strandsettingsplasser og nødhavner på plass, som representanten Sørensen var opptatt av, og ikke utsetter beslutninger. Så det ene skal gjøres, og det andre ikke forsømmes. Det akter jeg å gjøre som ansvarlig for beredskapen langsmed kysten.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sak nr. 1 (Votering, se side 419)

S a k n r . 2

Interpellasjon fra representanten Siri Hall Arnøy til barne- og familieministeren:

«Det er to år siden sist Stortinget diskuterte levevilkår og livskvalitet for lesbiske og homofile i forbindelse med behandlingen av St.meld. nr. 25 for 2000-2001. Det var et bredt flertall på Stortinget som understreket at det fortsatt er behov for holdningsendringer for å sikre denne gruppen like gode levevilkår som resten av befolkningen. Siden har det kommet flere eksempler på at vi ennå har en vei å gå, blant annet en internasjonal undersøkelse som viste at nordmenn har sterkere fordommer mot lesbiske og homofile enn dansker og svensker. Magasinet *Blikk* beskylder statsråden for å drive en konsekvent diskriminering av homofile, og refererer blant annet til gjennomføringen av Stortingets vedtak om stebarnsadoptsjon.

Hva er statsrådets målsettinger og visjoner for det homopolitiske arbeidet, og hva slags syn på homofile og lesbiske legger statsråden til grunn for sitt arbeid?»

Siri Hall Arnøy (SV): Når jeg har valgt å utfordre statsråden om visjoner og målsettinger for det homopolitiske arbeidet, kan det kanskje være et nyttig utgangs-

punkt å minne om hvorfor det i det hele tatt er behov for en homopolitikk. For ingenting skulle gledet meg mer enn om vi var kommet så langt at homopolitikk var et irrelevant begrep fordi det ikke ble gjort forskjell på folk ut fra seksuell orientering. Men dette er dessverre ikke tilfellet.

Til tross for at vi i løpet av de siste 50 årene har gått fra å omtale homofili som en sykdom til et tema det er mulig f.eks. å diskutere åpent fra landets fremste talerstol, til tross for at vi har gått fra lovforbud mot sex mellom menn til partnerskapsloven, til tross for at den allmenne utviklingen har gått i en retning som har gitt større forståelse for at sex og samliv kan være mer mangfoldig enn blomster, bier og misjonærer, er vi ennå ikke i mål. Vi så dette tydelig i den NOVA-rapporten som lå til grunn for St.meld. nr. 25 for 2000-2001, Levekår og livskvalitet for lesbiske og homofile i Noreg. For selv om denne undersøkelsen heldigvis konkluderer med at livssituasjonen for lesbiske og homofile på flere områder har bedret seg mye de siste 20 årene, kommer lesbiske og homofile f.eks. klart dårligere ut enn majoritetsbefolkningen når det gjelder å være utsatt for vold og frykt for vold. Aldersgruppen unge under 25 år kommer dårligere ut enn alle andre aldersgrupper på de fleste levekårs- og livskvalitetsmålene i undersøkelsen, og denne tendensen er særlig klar i spørsmål knyttet til psykisk helse. Det mest skremmende eksempelet er kanskje at en av fire i denne aldersgruppen har forsøkt å ta sitt eget liv. Et annet eksempel fra denne aldersgruppen er at den prosentvise andelen av lesbiske under 25 år som har vært utsatt for trusler i det siste året, er mange ganger så høy som i den generelle befolkning.

En vanlig tilnærming til fordommer mot og diskriminering av en bestemt gruppe er å anta at diskriminering i holdninger og atferd er så gammeldags og så basert på mangel på kunnskap at de over tid nærmest vil dø ut av seg selv. Dessverre må vi nok konkludere med at dette er feil. Det finnes ingen naturlov som tilsier at denne type holdninger og handlinger – enten de nå er rettet mot folk med en annen seksuell orientering, en annen hudfarge eller rett og slett et annet kjønn enn de som har mest makt i samfunnet – automatisk forsvinner gjennom en slags holdningevolusjon. Et skremmende eksempel på at det ikke er sikkert at verden bare går framover, kom i en undersøkelse Dagsavisen refererte i august. Når eksempelvis forskjellen mellom Danmark og Norge når det gjelder støtte til at homofile skal kunne inngå partnerskap, er såpass stor som 82 pst. støtte i Danmark mot 66 pst. støtte i Norge, gir det grunn til ettertanke. Det er ikke sikkert at kampen om holdningene kan vinnes ved å sitte stille og se på. Tvert imot synes det ganske sikkert at de som ønsker å slåss mot diskriminering og fordommer, må ta aktivt del i en slik kamp.

Min utfordring til statsråden går altså på målsettinger og visjoner for det homopolitiske arbeidet, og hva slags syn på homofile og lesbiske statsråden legger til grunn for sitt arbeid. Jeg tilhører ikke dem som tror på mirakler, så jeg forventer ikke at statsrådets syn her skal være nøyaktig sammenfallende med SVs syn. Men for å utdy-

pe utfordringen tillater jeg meg å skissere våre svar på disse utfordringene.

For å ta det siste først: SV ser selvfølgelig lesbiske og homofile som mennesker, med samme menneskeverd som majoritetsbefolkningen. Og så lenge vi holder oss på målsetnings- og overskriftsnivået kan vi helt sikkert være enige om en slik målformulering. Men for SV har dette synet også den konsekvens at vi faktisk ikke kan forsvare at det i Norges lover skal gjøres forskjell på folk ut fra seksuell orientering. Dette gjelder også i de spørsmål som er knyttet til f.eks. adopsjon, fosterforeldre og bioteknologilov. SV er trygge på at lesbiske og homofile er like gode omsorgspersoner som heterofile.

Jeg tillater meg å nevne at selv om Kristelig Folkeparti er uenig med SV i disse spørsmålene, ser vi ingen grunn til ene og alene å skyldte på Kristelig Folkeparti når vi mener det er et problem at lovverket gjør forskjell. I flere av disse spørsmålene er det stortingsflertallet som fortsatt velger å stå for at lovverket skal gjøre forskjell på folk ut fra seksuell orientering. Siden statsråden også representerer Kristelig Folkeparti, vil jeg tillate meg å si at jeg synes Kristelig Folkeparti har fått ufortjent mye av enten æren eller skylden for den lovmessige situasjonen vi har. Det nytter altså ikke bare å skyldte på Kristelig Folkeparti når et flertall i denne sal ikke er villig til å fatte de vedtak som vil medføre full likestilling og likhet for loven mellom homofile og heterofile. For flertallets budskap blir et dobbeltbudskap: Homofile og lesbiske er like mye verdt som andre, men det skal likevel gjøres forskjell. Nå er jo dette mye bedre enn det tidligere budskapet fra denne sal og fra majoritetsbefolkningen – altså hvis vi går 20 år tilbake i tid – da man kun sa at det skulle gjøres forskjell, ikke at homofile og lesbiske var like mye verdt som andre. Men vi har fortsatt en vei igjen å gå.

For å trekke opp noen visjoner: Kristelig Folkeparti er i hvert fall i noen sammenhenger et parti som betoner verdien av valgfrihet. Det gjelder kanskje mer i spørsmålet om kontantstøtte enn i spørsmålet om selvbestemt abort, men de debattene kan vi nå la ligge. Valgfrihet kan også dreie seg om at vi skal kunne frigjøre oss fra at det kun finnes ett mønster, eller eventuelt to mønstre, for hvordan vi skal leve livene våre på et så viktig område som kjærlighet, sex, samliv, familieliv, eller hva man velger å kalle det. Valgfrihet kan dreie seg om å prøve å få slutt på for det første den heteronormativiteten som sier at alle helst skal ha 1,8 barn, golden retriever, villa i Bærum – uten å si et stygt ord om mitt hjemfylke – og i neste omgang kanskje også få slutt på de fordommene som sier at hvis du så velger å avvike fra denne normen, hvis du er homofil eller lesbisk, skal du passe inn i en annen tvangstrøye. Utfordringen, hvis vi gir folk reell valgfrihet, er faktisk å få et mangfold av mønstre for hvordan folk kan være, ikke ett rollemønster når det gjelder kjønn, ikke ett rollemønster når det gjelder kjærlighet, samliv. Dette er den visjonen som burde ligge til grunn for det homopolitiske arbeidet, en visjon om en type valgfrihet for alle i forhold til disse spørsmålene. Det er det frigjørende potensialet som ligger i denne politiske debatten.

Da statsråd Karita Bekkemellem Orheim la fram stortingsmeldingen om Levekår og livskvalitet for lesbiske og homofile i Noreg, sa hun fra denne talerstolen at dette var det viktigste dokumentet hun i sin statsråd tid hadde lagt fram for Stortinget. Selv om jeg som sagt mener at ikke alle forslag som burde ha vært fremmet, ble fremmet i den stortingsmeldingen, gjør det noe også i forhold til den holdningskampen vi driver med, at man har en statsråd som tør å kalle seg en homopolitiker, en homo-statsråd, som tør å legge vekt på dette som et viktig politisk område. Jeg tror jo at til tross for at vi er uenige i forhold til en del lovmessige spørsmål, ønsker heller ikke statsråden bare å sitte og se på at man fortsatt f.eks. har de selvmordstallene som man har for unge lesbiske og homofile.

Min utfordring til statsråden blir da: Hvordan vil statsråden tydeliggjøre at dette arbeidet også er viktig for Kristelig Folkeparti? Hvilken utstrakt hånd ønsker Kristelig Folkeparti å komme med i forhold til det arbeidet vi faktisk er enige om i forhold til levekår og livskvalitet? For som sagt går jeg ut fra at SV ikke står alene i kampen for å få slutt på de til tider uverdige tallene som man ser når man spør lesbiske og homofile i forhold til diskriminering og i forhold til levekår.

Da er det selvfølgelig enkelte saker man kan ta tak i. Et spørsmål som er nevnt i interpellasjonen, er spørsmålet om stebarnsadoptsjon. Jeg er glad for at sakene som har vært omtalt mye i media, fikk et såpass lykkelig utfall da de kom på statsrådets bord. Samtidig vil jeg si at det vi har sett i denne saken, aktualiserer spørsmålet om Stortinget selv burde ha gått inn og sett på sitt vedtak. For det er klart at hvis Stortingets intensjon var å sikre barn som reelt sett fødes inn i en familie med to mødre – fra dag én er ikke dette snakk om stebarnsadoptsjon – da burde kanskje Stortinget heller gått inn og sett på barneloven og gått inn og sett på hvordan vi skal sikre disse barna fra første dag. Det er jo en kjent sak at barnets første leveår er viktig for hvordan barnets liv skal bli, og det er klart at en usikkerhet hos de reelle foreldrene i denne perioden, vil også være til ugunst for barnet. Så der lurer jeg på om statsråden kan kommentere – dersom vi nå skal ha en slik ordning, og dersom stortingsflertallet ønsker at det skal være slik at barn som fødes inn i en familie der de rent faktisk har to mødre, skal ha disse to som juridiske foreldre – om det da er mulig å forbedre dagens ordning. For jeg går ut fra at heller ikke statsråden synes det er spesielt festlig å bli sittende igjen som skyteskive for at stebarnsadoptsjon faktisk har en lang behandlingstid.

Videre håper jeg at statsråden vil komme opp med hva hennes visjoner er i forhold til informasjonsarbeid. Vi vet at når vi snakker om å bekjempe holdninger vi ikke ønsker, og slåss for andre holdninger, er informasjon sentralt. Homofile og lesbiske selv framholder informasjon som det viktigste i den nevnte NOVA-rapporten. Jeg håper statsråden kan si noe om et arbeid for å fjerne forskjellsbehandling der det kanskje kan være enighet om at den er ubegrunnet, f.eks. i forhold til den saken Kristelig Folkeparti selv har tatt tak i, i forhold til Blodbanken.

Med dette vil jeg avslutte. Jeg håper at statsråden har mye spennende å komme med.

Statsråd Laila Dævøy: Jeg takker representanten Siri Hall Arnøy for interpellasjonen.

Regjeringen mener det er helt nødvendig med målrettet innsats for å skape holdningsendringer og bedre levekårene for homofile og lesbiske. I løpet av fjoråret og inneværende år er det brukt mer enn 20 mill. kr på dette arbeidet. Med dette har antidiskrimineringsarbeidet fått et stort løft i Norge. Både jeg som ansvarlig statsråd og Regjeringen tar på alvor homofiles rett til deltakelse i samfunnet, rett til påvirkning gjennom organisasjoner, med krav på like gode levekår som flertallet.

La meg kort formidle resultatene av oppfølgingen av stortingsmeldingen Levekår og livskvalitet for lesbiske og homofile i Noreg, St.meld. nr. 25 for 2000-2001. Meldingen foreslo et stort antall tiltak, 38 i tallet, og de fleste er fulgt opp. Barne- og familiedepartementet påtok seg koordineringsansvaret for oppfølgingen. Det er nedlagt et omfattende arbeid i de syv departementene som er involvert i oppfølgingen av meldingen.

Et hovedmål som er utmeislet i kjølvannet av stortingsmeldingen, er å hindre diskriminering og å fremme likebehandling og aksept av lesbiske og homofile. Og følgende tiltak er eksempler på det vi har satt i gang:

- For å sette Landsforeningen for lesbisk og homofil frigjøring – LLH – bedre i stand til å bidra i arbeidet med å bedre levekårene til lesbiske og homofile ble driftsstøtten økt til 2 mill. kr i 2002, et beløp som ble videreført i år, og som vi også foreslår å videreføre neste år. Midlene skal benyttes bl.a. til å ivareta oppgaven som kunnskapsbank. Ungdom skal prioriteres, og det regionale hensynet skal ivaretas.
- Det ble i tillegg i 2002 og 2003 bevilget midler for at LLH kunne være en pådriver i antidiskrimineringsarbeidet, med særlig sikte på organisasjons- og arbeidslivet. Ifølge opplysninger fra LLH oppleves dette prosjektet som svært viktig. Det er ansatt en jurist i LLH som først og fremst jobber mot arbeidslivet og med lovmessig diskrimineringsvern. Dette prosjektet skal avsluttes i 2004 og selvfølgelig evalueres.
- Regjeringens forslag til et eget kapittel i arbeidsmiljøloven om likebehandling i arbeidslivet innebærer at det blir forbud mot forskjellsbehandling på grunn av en rekke forhold, bl.a. seksuell orientering. Til forskjell fra dagens regelverk vil forbudet ikke bare gjelde ved ansettelse, men også under arbeidets gang og ved opphør av arbeidsforhold.
- Det er gitt midler både i fjor og i år til informasjon til allmennheten og helsepersonell knyttet til kjønnsidentitet. Landsforeningen for transseksuelle har mottatt midler til drift, informasjonsarbeid og et kartleggingsprosjekt.
- Åpenhet i kirkelige miljøer er også viktig. Åpen Kirkegruppe har fått midler for å jobbe med informasjon om det å være lesbisk og homofil rettet mot konfirmanter og menigheter. Kirkens Bymisjon/Kirkens

SOS har bl.a. ansatt en prest som gir tilbud om samtale til lesbiske og homofile.

Jeg er enig med representanten Siri Hall Arnøy i at informasjon kanskje er noe av det viktigste vi kan satse på når det gjelder å bekjempe negative holdninger og diskriminering rettet mot homofile og lesbiske i dag.

Mange unge opplever det som vanskelig å gå åpent ut som lesbiske eller homofile. Av den grunn var ungdom en sentral målgruppe i oppfølgingsarbeidet av stortingsmeldingen, også ungdom med innvandrerbakgrunn. Det er gjort en omfattende og målrettet innsats fra ulike departementer, og jeg skal nevne bare noen av tiltakene – det er mange, mange flere:

- informasjonskampanjen «Gay på landet», gjennom Norges Bygdeungdomslag
- antologien «Barfot», fra Gyldendal Tiden
- informasjonsvirksomhet om homofili overfor ungdom på skoler og i fritidsklubber, via LLH
- forebyggende rusarbeid blant unge homofile, via Helseutvalget for homofile, hvor Helsedepartementet og Sosialdepartementet står bak
- Homofiles Ungdomstelefon, hvor Helsedepartementet og Sosialdepartementet har gitt midler
- ressursbok til lærere og informasjonshefter til ungdom og deres foreldre om samliv og seksualitet, der temaet homofili inngår – utgitt av Utdannings- og forskningsdepartementet
- filmen «Kampen for kjærligheten», som Homofil ungdom med innvandrerbakgrunn har stått bak
- pilotundersøkelsen «Levekår og livskvalitet blant lesbiske og homofile med innvandrerbakgrunn», som NOVA har foretatt via Kommunal- og regionaldepartementet

Et sentralt element har vært å innhente mer kunnskap om homofiles hverdag og deres historie. Å tilføre en historisk dimensjon til kunnskapsgrunnlaget gir mulighet til gjenkjennelse og derigjennom tilhørighet. Og følgende grep er tatt:

- Medieoperatørene har laget film med fokus på eldre homofiles historie. Filmen er bl.a. vist i «Fakta på lørdag» i NRK, og den tilbys også nå på biblioteker.
- Et forskningsprosjekt tar for seg homoseksualitetens vilkår og ytringsformer i Norge i tidsrommet 1920 til 1980. Dette er bare ett av fem prosjekter med problemstillinger relatert til det å være lesbisk eller homofil som er gjort mulig gjennom øremerkede midler fra Barne- og familiedepartementet til kjønnsforskningsprogrammet i Forskningsrådet.

Tidligere forskning har bl.a. vist at lesbiske og homofile er noe mer utsatt for ulike typer helserelevante problemer enn befolkningen ellers. Derfor er også Rådgivningstjenesten for homofile i Oslo kommune styrket, bl.a. gjennom Olafiaklinikken. Her er det igjen Helsedepartementet og Sosialdepartementet som står bak. LLH har fått midler til prosjektet «Rusforebygging i homomiljøer». I tillegg har vi satt i gang en rekke tiltak nettopp for å forhindre selvmord.

Barne- og familiedepartementet har nylig truffet avgjørelse i flere klagesaker som gjelder stebarnsadsopsjon i

registrerte partnerskap. Hittil er Barne-, ungdoms- og familieforvaltningens vedtak i fem saker blitt påklaget til departementet. Vi fikk sakene i departementet i slutten av september. I tre saker er Barne-, ungdoms- og familieforvaltningens vedtak omgjort, og søknaden om stebarnsadsopsjon innvilget. I den fjerde klagesaken er kontorets vedtak opprettholdt. Den femte kom inn senere, og er ennå ikke ferdig behandlet i departementet. Etter min mening viser dette at disse klagesakene behandles på vanlig måte, som øvrige saker som gjelder stebarnsadsopsjon. På denne bakgrunn mener jeg også at intensjonen bak lovedringen som åpnet adgang for stebarnsadsopsjon i registrerte partnerskap, følges opp.

I forslaget til ny forskrift har vi eksplisitt regulert spørsmålet om fosterhjemsplasing av barn hos homofile og lesbiske. Dette er et verdispørsmål som mange er svært opptatt av. For Regjeringen har det derfor vært viktig å få en bred debatt omkring spørsmålet i form av en høringsrunde. Barne- og familiedepartementet arbeider nå med høringsuttalelsene, som så langt synes å være sprikende. I likhet med meg er imidlertid alle opptatt av at det er barnets beste som uten unntak skal være avgjørende for hvilket fosterhjem som skal velges. Jeg har ikke konkludert i saken ennå, men vil ta en avgjørelse i løpet av desember.

Gjennom foreldreveiledningsprogrammet planlegges et temahefte til foreldre om ungdom og homofili. Det tas sikte på at temaheftet ferdigstilles innen sommeren 2004. I kompetanseplanen for familievernet vil homofili bli tematisert i den faglige opplæringen. Formålet er å styrke denne tjenestens veiledning til foreldre til homofile og lesbiske og også til lesbiske/homofile par.

Jeg har prøvd å få fram noen av de tiltakene vi har satt i gang. Det er ikke noen uttømmende liste, men vi følger opp, og vi bruker betydelige ressurser på dette arbeidet. Vi har gjort det både i fjor og i år og vil fortsette med det i 2004.

Det begrepet representanten Hall Arnøy brukte i sitt innlegg, at det ikke bare er å sitte i ro, synes jeg faktisk er ganske oppsiktsvekkende ut fra at representanten faktisk burde ha satt seg inn i det arbeidet vi gjør, i sju departementer. Vi sitter absolutt ikke i ro. Vi jobber offensivt. Vi har en arbeidsgruppe der også LLH er med i forbindelse med at vi har møter med dem to ganger i året.

Jeg takker for oppmerksomheten og ser fram til en konstruktiv debatt.

I n g e L ø n n i n g hadde her overtatt presidentplassen.

Siri Hall Arnøy (SV): Først må jeg få si til statsråden at hun nok må ha misforstått meg litt hvis hun oppfattet at det jeg sa om at man faktisk er nødt til å ta del i en kamp hvis man ønsker å endre holdninger, var en beskyldning om at Regjeringen satt i ro. Derimot sa jeg at dette er noe som gjelder alle oss som er opptatt av å endre holdninger. Men det kan hende at statsråden har opplevd såpass mye mer eller mindre velbegrunnet skyts i

disse sakene at hun ikke er i stand til å oppfatte ting som ikke ensidig er ment som kritikk – det vet jeg ikke.

Jeg er glad for at vi er enige om viktigheten av disse tiltakene. Jeg skal ikke nå gå inn på diskusjonen om pengesummer, for det hører hjemme i en annen debatt. Men like fullt vil jeg etterlyse diskusjonen om ikke bare det at man bruker midler, men også hvordan man går ut i den offentlige debatten og deltar i denne kampen om holdninger, for der mener jeg vi kan se en tydelig forskjell på nåværende statsråd og statsrådets forgjenger. Det kan godt hende at man har ulike tilnærminger ut fra ulikt politisk syn, men jeg savner allikevel statsrådets visjoner, som jeg spør om i min interpellasjon, statsrådets syn på homofile og lesbiske i forhold til hvor vi vil hen med denne debatten. Hva er målet? Hva er statsrådets ønske? Og hvordan ønsker statsråden å bruke sin posisjon til å komme nærmere dette?

I forhold til stebarnsadsopsjon har jeg et konkret spørsmål til statsråden. Dersom et barn er født av en kvinne som lever i partnerskap med en annen kvinne, hvor barnet er blitt unnfanget på en slik måte at far er ukjent og heller ikke har noe ønske om å melde seg som far til barnet, og barnet reelt sett blir stående med én juridisk forelder, mener statsråden det da er riktig å omtale denne morens partner som barnets stemor, eller kan det være riktig å se på den andre kvinnen som barnets «sammor», altså som en forelder fra da én?

Så har jeg et spørsmål til statsråden i forhold til det som dreier seg om fosterhjem. Alle er selvfølgelig enige om at barnets beste må ligge til grunn i forhold til plassering i fosterhjem, og alle er selvfølgelig enige om at hver enkelt sak må vurderes for seg. Det går ikke an å sette opp noe fasitsvar for hva som er best for alle barn. Mener statsråden at det kan være mulig at det er til barnets beste å utelukke en hel gruppe fra det å være fosterforeldre? Altså: Mener statsråden det går an å overse det når en går inn i hver enkelt sak, og kategorisk slå fast at én gruppe, som homofile og lesbiske, bør utelukkes fra å være fosterforeldre?

Statsråd Laila Dævøy: Når det gjelder det første spørsmålet, om stebarnsadsopsjon, har selvfølgelig jeg som statsråd forholdt meg til det Stortinget har vedtatt i denne saken. Det betyr at debatten om denne saken, og den regner jeg med at også representanten Hall Arnøy har lest, primært var en diskusjon knyttet til barn som allerede levde sammen med homofile og lesbiske par. I den stortingsdebatten man hadde den gangen, var det f.eks. heller ikke lagt fram noe forslag om at man skulle ha samme ordning for homofile og lesbiske som man har for ektepar, nemlig at hvis et barn blir født inn i en familie, blir partneren, eller ektemannen i de tilfellene der man er gift, automatisk juridisk far. Det er helt riktig, som representanten sa i sitt første innlegg, at det egentlig ikke er en problemstilling knyttet til det regelverket vi nå har for stebarnsadsopsjon. Det er det viktig å ha klart for seg.

Så til dette med fosterhjem. I Barne- og familiedepartementet jobber vi nå med høringsuttalelsene, og svært mange har uttalt seg om dette. Det viser at dette spørsmå-

let engasjerer. I likhet med de aller fleste høringsinstansene mener jeg at seksuell legning ikke skal utelukke noen fra å være fosterforeldre, men at det er barnets beste som skal være avgjørende – og det er alle enig i – når fosterhjem skal velges.

Jeg har bare lyst til å nevne at i verdikapitlet i familiermeldingen, som nå er til behandling i Stortinget, står det at et barn har rett til en mor og en far. Jeg kan ikke se at det i mindre grad skal gjelde for fosterbarn, som i tillegg kan ha et særlig behov for på nært hold å oppleve forskjeller i reaksjonsmønster og løsningsmønster mellom de to kjønn, uten at det skal virke truende eller uforståelig.

Jeg lukker selvfølgelig ikke øynene for alle familierformene som finnes i dag. Alle som vil gjøre en innsats som fosterhjem, skal selvsagt ha rett til å bli vurdert. Forslaget om at homofile og lesbiske fosterforeldre kan velges som fosterhjem, at vi nå forskriftsfester det og faktisk har hatt en høring om det, er viktig. Det skal gjelde når særlige hensyn tilsier det, at det derfor utelukkende er knyttet til barnet og ikke til forhold som gjelder potensielle fosterforeldre. Min inngangsvinkel her er hele tiden barnet, men ingen skal i utgangspunktet ekskluderes.

Eirin Faldet (A): Levekår og livskvalitet for homofile og lesbiske har faktisk vært og er en svært viktig sak for Arbeiderpartiet. Derfor har vi også i så mange sammenhenger engasjert oss i den, for det handler nemlig om solidaritet og respekt. Levekår og livskvalitet handler både om å ha rett til å elske, rett til å leve, og det handler også om å få lov til å gi. Vi ønsker å avmystifisere forholdet omkring det å være lesbisk og homofil, slik at homofile og lesbiske lettere kan utvikle en trygg og solid selvidentitet.

I norsk historie har det skjedd en omfattende diskriminering av homofile og lesbiske. Det må vi erkjenne. Homoseksuelle handlinger har bl.a. vært ulovlig etter straffeloven, og norsk psykiatri har gjort mange forsøk på å endre orienteringen hos homoseksuelle.

Utviklingen har gått i en positiv retning, heldigvis. Ikke-diskriminering er nå en grunnleggende del av norsk lov og regelverk. Ikke desto mindre er det viktig å erkjenne at det fremdeles skjer diskriminering av lesbiske og homofile i det norske samfunnet. Denne diskrimineringen er i strid med verdiene vi har i Arbeiderpartiet, og kan under ingen omstendighet aksepteres.

Selv om en i enkelte sammenhenger greier å etablere formelle rettigheter, kan de reelle forskjellene fremdeles være synlige. Det er derfor viktig at formelt likeverd i retter og plikter også blir fulgt opp med tiltak som bedrer de faktiske vilkårene som lesbiske og homofile har for å realisere et godt liv, til beste for seg selv og samfunnet.

Jeg har lyst til å gi interpellanten ros for å ta opp denne debatten. Jeg tror at vi med jevne mellomrom faktisk trenger å ha åpenhet i dette huset om situasjonen. Vi har fortsatt en vei å gå, og den veien må vi gå sammen. Det handler selvsagt om formelle rettigheter, men det handler faktisk først og fremst om respekt, og da må vi komme bort fra begrepet «helbredelse».

Sonja Irene Sjøli (H): Innledningsvis vil jeg si at magasinet Blikk, som interpellanten viste til, er et viktig bidrag til det mediemangfoldet vi setter pris på. Av den grunn gir også Stortinget årlig en pressestøtte til dette magasinet – 0,5 mill. kr for inneværende år, og det er også foreslått for neste år. Det er viktig. Men la meg også si at jeg ikke har tenkt å ta påstander framsatt i magasinet Blikk, inkludert, synes jeg, svært tendensiøse framstillinger av statsråden, som noen form for sannhetsbevis, slik som det kan virke som interpellanten gjør.

Denne interpellasjonen handler altså ikke om magasinet Blikk. Den handler om homofile og lesbiske og om Regjeringens og statsrådets innsats i det homopolitiske arbeidet.

Høyre legger til grunn at alle mennesker skal aksepteres og behandles som likeverdige. Dette likeverdet gjelder uavhengig av nasjonalitet, kjønn, alder, religion, etnisk tilhørighet, funksjonsdyktighet eller seksuell legning. Det er viktig at samfunnet anerkjenner individualitet og stimulerer til mangfold. Forsøk på å standardisere mennesker undergraver likeverdet og respekten for mangfoldet.

For om lag to og et halvt år siden behandlet vi en stortingsmelding om levekår for lesbiske og homofile. Stortingsmeldingen ble i sin tid foreslått av nettopp Høyre og SV og fikk bred støtte her i Stortinget, også fra Kristelig Folkepartis statsråd den gang, Valgerd Svarstad Haugland. Vi syntes det var viktig å få en anledning til å kunne diskutere disse problemstillingene på bred front.

Det er etter hvert flere regjeringer som har jobbet både med stortingsmeldingen og gjennomføringen av tiltakene, og ikke minst har de frivillige organisasjonene vært involvert i arbeidet med å sette spørsmål om homofiles og lesbiskes levevilkår på dagsordenen.

Det er kanskje to saker som særlig har vært aktuelle i den senere tid, og som de homofile og deres organisasjoner har vært opptatt av. Den første gjelder stebarnsadoptionsjon. Her vil jeg vise til hva Stortinget har vedtatt, og det som er gjeldende regelverk. Jeg registrerer at mange er utålmodige og gjerne vil presse fram raskere avgjørelser om innvilgelse av adopsjon. Samtidig mener jeg at både vi og saken kan ha godt av at vi skynder oss langsomt. Her er det viktig å få avgjørelser og et system og en praksis som kan stå over tid. Jeg har med glede registrert at departementet nå har avgjort fire klagesaker om stebarnsadoptionsjon, og at tre av dem er innvilget.

Den andre saken gjelder en ny forskrift om fosterhjem. Vi behandlet i Stortinget i vår barnevernsmeldingen, og flertallet uttrykte et klart ønske om at barnevernet ved omsorgsovertakelse først skal søke etter fosterhjem innenfor den biologiske familien. Dette inkluderer også homofile og lesbiske familiemedlemmer. Jeg vil nå gi uttrykk for at jeg personlig mener at det er fosterforeldrenes omsorgsevne og barnas beste, ikke seksuell legning, som må være avgjørende.

Avslutningsvis vil jeg takke interpellanten for å ha tatt opp dette viktige temaet og også statsråden for en god og fylldig redegjørelse.

Ulf Erik Knudsen (FrP): Representanten Siri Hall Arnøy tar i dag opp en interpellasjon om målsettinger og visjoner for det homopolitiske arbeid.

Jeg må ærlig talt si at vi i Fremskrittspartiet er svært skeptiske til at det offentlige skal ha en egen homopolitikk. Som politikere har vi en selvfølgelig ombudsrolle for befolkningen i alle livssituasjoner. Men denne må ikke knyttes til hvilken seksuell legning man har. Befolkningens behov for god helse, skolegang, en skikkelig infrastruktur, trygghet for liv og eiendom osv. skal ivaretas av politikerne, enten det gjelder homofile, bifile eller heterofile. Det er selvfølgelig viktig at vi har aktive organisasjoner som LLH og aktive politikere som Hall Arnøy, som fungerer som «vakhunder» både i forhold til offentlige myndigheter og samfunnet for øvrig.

Det skal slås hardt ned på om noen diskrimineres på basis av legning, men det er ikke det samme som at grupper bør ha en rekke særtiltak. La meg ta et eksempel: Man kan velge å føre det man kaller en aktiv homopolitikk, og f.eks. innføre egne strafferammer for såkalte hate crimes, vold mot homofile, slik LLH har krevd. Det er selvfølgelig meningsløst at noen blir banket opp på grunn av sin seksuelle legning, men det er like meningsløst om man blir banket opp på grunn av sin hudfarge, sin hårfarge, sine politiske meninger, sin påkledding eller simpelthen fordi voldsmannen ikke liker trynet på personen – det finnes mange eksempler på dette. Blind vold er meningsløs enten den rammer homofile eller heterofile, sorte eller hvite, kvinner eller menn. Ønsker man langt strengere straffer for blind vold, er Fremskrittspartiets svar ja. Ønsker man spesialregler for enkelte grupper, er svaret nei. Dette er et meget godt eksempel på hvordan Fremskrittspartiet forholder seg i disse sakene.

Vi hører stadig om undersøkelser som sier at noen har problemer med å stå frem med sin legning, enten det er i forhold til familie, venner, på skolen eller på arbeidsplassen. Dette er beklagelig, men det er i virkeligheten lite politikerne kan gjøre med dette. Vi kan ikke vedta i Stortinget at det skal være sosialt akseptabelt i alle deler av samfunnet å stå frem som homofil. Det som kan gjøres, er å være nøyaktig med likebehandlingen, slå hardt ned på mobbing og ha klare regler mot diskriminering. Situasjonen på f.eks. en arbeidsplass er ikke noe politikerne kan vedta å endre. Her må både bedriftsledelse, fagforeninger og det enkelte individ gå i seg selv.

Det kan være at representanten Hall Arnøy ikke er spesielt fornøyd med de synspunkter jeg har gitt på hennes utfordringer, men for Fremskrittspartiet er det mest sentrale likebehandling, og det er det prinsippet vi vil følge.

May Hansen (SV): Statsråden sa i sitt innlegg at Siri Hall Arnøy beskyldte statsråden for å sitte i ro. Jeg hørte ikke at interpellanten sa det, men jeg mener at både statsråden og komiteen har sittet i ro altfor lenge. Vi har behandlet flere store meldinger i vår komite som ikke har fokusert særlig på lesbiske og homofiles levekår: barne-loven, barnevernsloven, oppvekstmeldinga – og nå behandler vi en stor og viktig familiemelding som ikke tar

(May Hansen)

innover seg den problematikken vi her snakker om. Det er store og viktige meldinger, hvor statsråden har hatt mulighet – og ansvar – for å fokusere på levekår for homofile og lesbiske. Det er i liten grad gjort fra statsrådens side, og det er i liten grad gjort fra komiteens side. Det tar jeg også kritikk på selv.

Å likestille par som er gift, samboere og par som lever i partnerskap, i forhold til forelderrollen, vil komme som forslag fra SV i forbindelse med denne familiemeldinga. Hvis vi mener alvor med integrering og akseptering, må vi ikke ha egne meldinger om levekår for lesbiske og homofile. Det vi må gjøre framover, er å integrere homofile og lesbiske i alt det viktige arbeidet vår komite gjør.

Ola T. Lånke (KrF): Vi har fått en interpellasjon som setter søkelys på de holdninger som samfunnet møter de homofile og lesbiske med. Jeg synes det er en viktig interpellasjon, siden vi ikke har hatt noen sak om dette i komiteen, som siste taler understreket.

I likhet med representanten Knudsen er jeg også av den oppfatning at man ikke kan vedta seg bort fra negative holdninger mot f.eks. seksuell legning, det sier seg selv, selv om det er veldig mange ting vi som myndigheter, som departement og som storting kan bidra med nettopp for å være med på å bygge ned negative holdninger og fordommer, også i saker som dette. Men det er klart at her må vi alle ta et ansvar, enten det er myndighetene eller ikke minst opinionsdannerne, mediene og skolen. Frivillige organisasjoner er også sentrale, herunder de homofile og lesbiskes egne organisasjoner. Det er et veldig vidt spekter av tiltak som må gjøres for over tid å kunne påvirke holdninger. Det er en lang endringsprosess – det er det viktig å legge til grunn. Vi hadde oppe stortingsmeldingen like før den forrige komiteen gikk av i 2001 – det er altså ikke så fryktelig lenge siden den ble behandlet. Når jeg nå hører statsråden, vil jeg si at det er gjort veldig mye for å følge opp nettopp denne meldingen.

Da NOVA-rapporten kom i sin tid, sendte den sjokkbølger innover i det politiske miljøet om situasjonen for de homofile og lesbiske. I rapporten ble det påpekt at veldig mange begikk selvmord – én av fire – og at særlig unge var veldig utsatt. Det er klart at dette gjorde inntrykk på oss, også på meg. I den debatten som fulgte, tror jeg vi understreket nettopp viktigheten av å fremme en rekke tiltak som tok opp dette problemet. Det er gjort, statsråden har understreket det. Jeg synes at man skal ta seg tid til å lese den lange listen over tiltak som er gjort av departementet. Det er jo slik at når departementet handler, behøver ikke Stortinget alltid å ta opp en sak, men nå har vi denne saken i dag, og jeg synes det er fint at den blir debattert.

Kristelig Folkeparti var også nevnt spesielt her, og sentralstyret vårt har tidligere vedtatt en uttalelse om forholdet til homofile og lesbiske hvor man legger vekt på menneskelig likeverd og respekt for det enkelte mennesket. Vi legger det i bunnen for alt vårt arbeid når det gjel-

der alle typer legninger – også homofile og lesbiske. Siden tiden er knapp, vil jeg bare understreke at dette skal vi fortsatt gjøre i arbeidet med å følge opp denne meldingen. Vi skal møte homofile og lesbiske med en inkluderende holdning og med respekt. Oppmerksomhet og anerkjennelse er livsviktig for å kunne utvikle seg som menneske. Selv om vi var uenige om stebarnsadoptsjon i sin tid, ser vi at statsråden har fulgt opp den saken, slik Stortinget har vedtatt. Jeg synes for så vidt det er grunnløst å legge skylden på Kristelig Folkeparti i en sak som denne.

André Kvakkestad (FrP): Representanten Hall Arnøy setter behovet for holdningsendringer overfor gruppen homofile i fokus. Det å hindre diskriminering og fordommer er et viktig arbeid. Spørsmålet blir hvordan.

Gruppen homofile er nok like sammensatt som gruppen heterofile. Dette medfører problemer ved en ren gruppetenkning. Mitt utgangspunkt er at en trenger respekt og toleranse for enkeltmennesket, uavhengig av den gruppe det måtte tilhøre. Enkeltmenneskets frihet må være det bærende element. Ingen gruppe er noe annet enn en større eller mindre samling av enkeltmennesker.

Framtiden skapes, den vedtas ikke. Det betyr, slik jeg ser det, at en vanskelig kan pålegge eller vedta at folk skal ha holdninger. Holdninger endres i takt med utvikling og følelsen av normalisering. Dette betyr at personlige valg må respekteres på et meget bredt grunnlag, ikke bare på statens prefererte områder. Særtiltak overfor grupper, også homofile, kan meget raskt virke vel så stigmatiserende som normaliserende. Signalet om at noen trenger spesielle tiltak, kan av intolerante personer benyttes som et slags bevis på at de personer det gjelder, ikke er som andre og følgelig heller ikke kan behandles som andre.

Det som er viktig ved å skape toleranse og respekt, er, etter min oppfatning, normalisering. For å få normalisering trenger man likebehandling og ikke oppkonstruerte særtiltak.

André Dahl (H): Innledningsvis vil jeg komme inn på den undersøkelsen som representanten Hall Arnøy nevnte, den som var nevnt i Dagsavisen, om forskjellen mellom Norge og Danmark når det gjelder holdningen til partnerskap. Som Høyre-politiker er jeg, i likhet med en del politikere fra Fremskrittspartiet, ikke opptatt av å vedta holdningsendringer. Men jeg må innrømme at f.eks. vedtakelsen av partnerskapsloven har vist seg å fungere, for den undersøkelsen viser at holdningene i forhold til homofile er blitt endret ganske kraftig etter at man fikk vedtatt partnerskapsloven. Det gjør at man som konservativ politiker gjør seg en rekke tanker om hva som kanskje fungerer, og hva som ikke fungerer.

Så til det at man ikke kan vedta holdningsendringer, at det på en arbeidsplass f.eks. nærmest er den enkelte sjefs folkeskikk eller mangel på folkeskikk som på en måte skal være malen for hva som skal kunne aksepteres av forskjellsbehandling. Jeg må si det er ganske oppsiktsvekkende å høre Fremskrittspartiet legge til grunn en holdning som egentlig implisitt indikerer at man mener

at det var feil å vedta et forbud mot diskriminering på basis av seksuell legning i arbeidsmiljøloven. Det synes jeg er en ganske spesiell måte å føre en liberal politikk på. Det ville bety at den enkelte sjef, avhengig av dagsform eller egne preferanser, skal avgjøre i hvilken grad det skal være greit eller ikke å diskriminere folk på basis av seksuell legning. Det synes jeg var ganske klargjørende i forhold til hva Fremskrittspartiet står for når det gjelder særtiltak og diskriminering i arbeidslivet.

Når det gjelder disse særtiltakene, er Fremskrittspartiet ganske kjapt på pletten i forhold til innvandrere, asylsøkere, enten det gjelder elektronisk merking eller andre ting. Vi har fått fremlagt den siste NOVA-rapporten om holdninger, levevilkår og livskvalitet blant homofile og lesbiske innvandrere. Man skulle da forvente at Fremskrittspartiet på basis av tidligere reaksjoner i forhold til f.eks. overgrep mot kvinner i innvandrerfamiljer, ville være på pletten for virkelig å ta et generaloppgjør med de – hva skal jeg si – antidemokratiske holdningene, de menneskefiendtlige holdningene som råder i en del innvandrerfamiljer – altså på samme måte som man har gjort når det gjelder tvang, overgrep, omskjæring osv. mot kvinner i innvandrerfamiljene. Men det var helt tyst. Og da stiller jeg meg spørsmålet: Hva er begrunnelsen for det? Dessverre tror jeg grunnen er at det ikke var så veldig mange stemmer å hente på det.

Siri Hall Arnøy (SV): Først en liten visitt til representanten Kvakkestad, som sier at holdninger endres i takt med utviklingen. Hvis representanten Kvakkestad tror at utviklingen er noe som skjer der ute i det blå et sted, og ikke har noe å gjøre med det som skjer inne i denne sal, lever han i en helt annen verden enn den jeg forholder meg til når jeg driver med politisk arbeid. Jeg driver med politisk arbeid fordi jeg ønsker å være med og påvirke og styre utviklingen. Men jeg registrerer at representanten Kvakkestad, som vel også tilhører dem som har nytt godt av at noen har kjempet for en bestemt utvikling i forhold til homopolitiske spørsmål, ikke mener at denne utviklingen kan styres fra denne sal. Det er for så vidt en ærlig uenighet.

Så sier representanten Knudsen at vi ikke kan vedta oss vekk fra holdninger. Da vil jeg oppfordre representanten Knudsen til å ta med seg en norsk historiebok for videregående skole ned på kontoret sitt og lese det som står om arbeidet for kvinners rettigheter og arbeidet i forhold til rasisme, som jo kanskje kunne være lærerikt på mange måter, og spørre seg hvordan holdninger er blitt endret. Selvfølgelig er det ikke slik at holdninger endres gjennom lovvedtak alene. Men det er altså slik at loven også er et signal til innbyggerne i et samfunn om hva som er greit, og om hvor grensene går. Fremskrittspartiet er jo svært ivrig på å bruke loven som signal i andre sammenhenger. Så jeg klarer ikke å finne sammenhengen her, men det er mulig det er min manglende resonneringsevne.

Så registrerer jeg at statsråden sier i forhold til fosterhjem at ingen skal ekskluderes i utgangspunktet. Det synes jeg er svært positivt. Jeg regner med at det betyr at

om det har blitt oppfattet sånn at forskriften gir et signal om at en bestemt gruppe ikke bør melde seg som fosterforeldre fordi de kun skal være aktuelle i veldig særskilte tilfeller, er det en misforståelse, og at statsrådets syn er at alle som ønsker å tilby samfunnet å stille opp for et barn som fosterforeldre, bør gjøre det. Så må samfunnet ta en vurdering av hvem som er best egnet i det enkelte tilfelle. Jeg håper det er riktig forstått, og så får statsråden eventuelt komme med en presisering når hun er ferdig med høringsrunden.

Det er altså ikke sånn at toleranse, ytringsfrihet og andre grunnleggende verdier i et demokratisk samfunn er noe som kommer av seg selv. Alle disse verdiene er verdier vi kjemper for, verdier vi er nødt til å slåss for også om vi ikke ønsker at utviklingen skal reverseres. Demokratiet er ingen naturlov, demokratiet er en kamp hver dag – en kamp for ytringsfrihet, en kamp for toleranse, en kamp for likebehandling. I denne kampen bør også vi som politikere ta del, både i form av de lovvedtak vi gjør, og også i forhold til hvordan vi selv velger å agere i den offentlige debatt. Vi har et stort ansvar i forhold til om vi ønsker å delta på en måte som fremmer likestilling og toleranse også overfor homofile og lesbiske, eller om vi ønsker å sitte stille og ikke gjøre noe.

Statsråd Laila Dævøy: Først litt om de nye fosterhjemsforskriftene, som ennå ikke er helt ferdigbehandlet. Det er noen som har reagert på ordlyden i teksten. Vi har ennå ikke tatt en beslutning på hvordan vi skal formulere dette. Men det kanskje aller viktigste med fosterhjemsforskriften er at vi nå sier at vi skal lete først i biologisk familie, dernest skal foreldre og barn – også barnet om mulig, avhengig av alder – høres ved plassering i fosterhjem. Dette siste, at foreldrene skal høres, selvfølgelig også når det gjelder plassering hos homofile og lesbiske, tok statsråden som var før meg, ut av retningslinjene som var gjeldende på det tidspunktet, i tillegg til at en del andre ting ble endret uten høring. Det ble endret bare fordi det var retningslinjer. Jeg løfter nå en debatt inn i forskriftene. Jeg synes det er klokt, jeg tror det er viktig, og jeg har ønsket denne debatten. Jeg har ønsket å foreta dette i full offentlighet.

Så har jeg sagt at homofile og lesbiske kan velges som fosterforeldre dersom særlige hensyn tilsier det. Jeg jobber nå med hvordan vi skal formulere det i forskriften. Dette er det en del som har reagert på. Men som sagt: Det aller viktigste er å lete i biologisk familie, og også at foreldre og barn skal kunne høres.

Ellers har jeg lyst til å si at jeg er veldig glad for debatten i dag. Det er en svært viktig debatt – det dreier seg om menneskeverd, det dreier seg om at vi skal ha åpenhet om homofile og lesbiskes fortsatte problemer i vårt samfunn. Vi er også enige om de fleste tiltakene.

Det som kanskje er den vanskelige debatten, er når man diskuterer homofile og lesbiskes rettigheter i kombinasjon med barnets rettigheter i en del tilfeller. Der er det politisk uenighet – det har vært det og er det fortsatt i Stortinget. Det synes jeg kanskje er en vanskelig debatt, og den får vi bare fortsatt ha. Men jeg er sikker på at i re-

spekt for hverandres standpunkter går det an å føre en god debatt.

Jeg vil igjen takke Hall Arnøy for interpellasjonen. Jeg synes det har vært viktig å ha dette på dagsordenen i dag.

Presidenten: Da er behandlingen av sak nr. 2 avsluttet.

Etter at det var ringt til votering i 5 minutter, uttalte

presidenten: Da er Stortinget rede til å gå til votering.

Votering i sak nr. 1

Komiteen hadde innstillet:

I

Stortinget ber Regjeringen i løpet av 2004 legge fram en egen stortingsmelding om oljevernberedskap.

II

Dokument nr. 8:128 (2002-2003) – forslag fra stortingsrepresentantene Hallgeir H. Langeland, Audun

Bjørlo Lysbakken og Heidi Grande Røys om styrket oljevernberedskap på Vestlandet – vedlegges protokollen.

III

Dokument nr. 8:135 (2002-2003) – forslag fra stortingsrepresentantene Gjermund Hagesæter, Karin S. Woldseth, Lodve Solholm og Arne Sortevik om å gjenomføre en utvidet analyse av behovet for oljevernberedskapen for seilingsleden knyttet til skipstrafikken ved oljeraffineriet på Mongstad samt området mellom Bergen havn og Mongstad – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling bifaltes enstemmig.

Presidenten: I sak nr. 2 foreligger det ikke noe voteringstema.

S a k n r . 3

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 11.50.
